

Delavec lahko vsak petek
z datumom naslednjega
dne. — Naročnina za celo
leto K 33.—, za pol leta
K 16.—, za štiri leta K 8.—,
Posamezna številka 50 vin.
naročnina v inozemstvo
sorazmerno več.
Poljitelje na urodništvo in
upravištvo
Ljubljana, Šelburgova
ulica št. 6. II. nadst.
Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. —
Inserati se zaračunavajo,
milimeter vrstica in si-
cer pri enkratni objavi
po 85 vinarja, pri trikrat-
ni po 80 vinarja, pri šest-
kratni po 75 vin., pri celo-
letnih objavah po 70 vin.
za vsakokrat. — Za razne
izjave itd. stane mm vrstica
K 1.— Reklam. so poš-
tine proste. — Ne frankira-
na pisma se ne sprejemajo

Tobačno delavstvo

Izbrano v torek, dne 3. avgusta ob 5. uri
popoldne v veliki dvorani »Mestnega do-
ma« shod. na katerem je sprejeto dve re-
soluciji. V prvi resoluciji se delavstvo ob-
rača p. oti brezkončnemu zavlačevanju iz-
plačila že davno priznanih doklad. Glasi se:

Finančnemu ministrstvu

Belgradu.

RESOLUCIJA

Tobačno delavstvo zbrano na javnem
shodu dne 3. t. m. v veliki dvorani Mest-
nega doma v Ljubljani, odločno protestira
proti zavlačevanju izplačila novo povzanih
doklad.

Osebito pa, ker tobačno delavstvo ve,
da so bila nova povznanja že pred tremi
tedni v monopolski upravi izgotovljena in
odobrena, ter odločno zahteva, da finančno
ministrstvo takoj vse potrebno ukrene, da
se tobačnemu delavstvu smotni položaj iz-
boljša s tem, da se nove doklade in sicer
od 19. aprila nadalje takoj izplačajo.

V Ljubljani, dne 3. avgusta 1920.

Druga resolucija se peča z neprimerno
visoko osebno dohodnino, ki to davčne
oblasti iztirjavalo od tobačnega delavstva!

Finančnemu ministrstvu

Belgradu.

Tobačno delavstvo zbrano dne 3. t. m.
na javnem shodu v Mestnem domu v Ljub-

lani, se obrača vsled osebno dohodninske-
ga davka na finančno ministrstvo s sledečo
prošnjo:

Tobačno delavstvo kot tako je izmed
vseh panog delavstva in uslužbencev naj-
nižje plačano. Od teh skromnih dohodkov,
mora pa plačevati še osebno dohodninski
davek, ter se nahaja v položaju, ker tega
ne more plačati, da mu ob iztirjavanju te-
ga davka, davčna oblast še to skromno in
potrebno opremo, ki jo ima v svojih stan-
ovanjih zarubi in odvzame. Vsled tega se
prosi, da se eksistenčni minimum od 1600
kron, kateri je v predvojni dobi deloma od-
govarjal onim razmeram, ter se zviša na
15.000 K in se dohodki od te svote najprej
ohdavi, kar bi današnjim dohod. in dra-
giniskim razmeram vsaj deloma odzovar-
valo.

V Ljubljani, dne 3. avgusta 1920.

Premog.

V številki 30. našega lista z dne 24. ju-
lija 1920 smo priobčili pojasnilo deželne
vlade, iz katerega je razvidno, da je Trbo-
velska premogokopna družba z privolje-
njem deželne vlade podražila premog in
sicer kosovni od K 368.— na K 523.45,
drobnemu premogu pa določila K 495.45
kot ceno za eno tona, to je 1000 kilogra-
mov. Trbovelska premogokopna družba
baje še letos namerava investirati —
100.000.000 kron. V dnevnem časopisu se
je razvila o stvari živahna debata eni pro
drugi kontra.

Zanimivo je zadržanje klerikalnega
časopisa kako se v boleznih povzanih
zvila ter skuša opravičiti usodepolni korak
deželne vlade. Ako rečemo, da je tako ne-
zaslišano povznanje cene premogu usode-
polno, se gotovo ne varamo, ker znajo po-
sledice, ki morajo nehote nastopiti, postati
naravnost katastrofalne.

V naši industriji je nastopila občutna
stagnacija. Od prevrata sem opazovalcu
ne uide delstvo, da se naši industriji ne
godi baš najbolje. Pomanjkanje vsakovrst-
nih za produkcijo v naši industriji potreb-
nih surovin in velikanske težkoče nabav-
ljanja istih vsled neurejenih trgovsko
in politično prometnih odnošajev ter po-
nesrečene carinske politike, vse to je
vzrok, da naša industrija ne napreduje
temveč vegetira od danes do jutri. Brez-
poselnost visi vedno nad delavstvom ka-
kor Damoklejev meč. Pri vsem tem smo
opazili v zadnjem času še drugo pojav. Ne-
kateri industrijski proizvodi se iz inozem-
stva dobe navzlic prevoznim stroškom in
visoki carini cenele kakor da proizvodi iste
vrste domače industrije. — Premog je
predmet, brez katerega skorajda nobena
industrijska panoga obstojati ne more. A
tudi pomanjkanje premoga, dasi ga imamo
dosti, je dosegal povzročalo permanentno
producijsko krizo v naši industriji. Ali so
gospodje pri deželni vladi imeli pred očmi,
ko so dovoljevali Trbovelski premogokop-
ni družbi kar je le ta hotela, da zagazi naša
industrija v še konkurenčno nezmožnost?
Ali so se zavedali tega, da se kot naravna
posledica moralo naši industrijski proiz-

LISTEK.

Alb. Lajovic:

Knjige, časopisi in čitanje.

(Dalje.)

Ne zna takoj obrniti uspeha pozoro-
vanega slučajno v svojo korist, ne zna
aplikovati, kakor se pravi s tujo besedo.
Drugi potrebuje zopet pri svojem zamota-
nem čuvstvu in notranjem nesoglasju, ki
ga je povzročila napačna vzgoja s svojimi
tradicijami in grenko življenje, pomoči, da
si uglesi strune srca, ugledi ali utrdi pot,
po kateri hodi od mladosti, potrebuje zago-
tovila, da je na pravi poti. — Skratka v
življenju iščemo vedno pouka v tem, kaj
in kdo smo, kam gremo, česa hočemo, ka-
ko naj delamo, česa se nam je ogibati v
življenju, kako se utrdimo in prepričamo
o skladnatih tleh resnice in npravnem, mo-
ralnem življenju.

Kar sem tu navedel, najde vse naj-
lažje v knjigah oni, ki jih zna brati. Seveda
ne smemo pri tem misliti na strokovne,
znanstvene knjige, ki obravnavajo gotove
zakone, do katerih je prišel človeški raz-
um potom strogih poizkusov.

Dnevna, stalna in občečloveška du-
ševna hrana, ki osvežava in dodava mla-
dostne moči so druge knjige. Naravno one,
v katerih je tvorni duh umetnika vse o to,
kar je v življenju videl, premislil ali pre-
čutil, nabral in zapisal ne radi tega, da bi
povedal dogodek za dogodkom, temveč
zato, da bi nam dal zrel sad, kakor nam
ga nudi naroda, da bi nas s svojim sokom
hranil in napojil. Tudi duša zasahne. Zgub-
ljava svojo prožnost, svežost in silo, vem.
Pravimo, da otopi. In kakor potrebuje telo
za svoje zdravje dnevno hrane in vaje,
pravtako tudi duša. Njen dnevni kruh so
nova spoznanja, nove spodbude in nova
navdušenja, njena vaja pa neutrudno iska-
nje in neumorno premišljevanje.

Kakor jemo zato, da ohranimo telesno
zdravje, tako čitamo zato, da si ohranimo
zdravo dušo. In zato si izbiramo za čita-
nje take stvari, ki nas vzbujajo k resnič-
nemu duševnemu življenju, kakor telova-
dimo zato, da spravimo v telesu nakopi-
čene soke v pravi življenjski tok, ki nam
pomnožuje telesne moči. Brez vsakega
vpliva na to je dejstvo, da se čitanju lahko
posvetimo šele po skončanem dnevnem
delu ali med opoldanskim odmorom, da se
skušamo zapreti s pesnikom in pisateljem.

šele po dnevnem trpljenju v one temno
kamrico svojega srca, za katero nihče ne
ve, kot mi sami, kjer hranimo vse svoje
duševne dragocenosti in vrline! Lahko bi
kdo iztegnil pri tem svoj dolgi jezik, češ,
da se postavljamo za par minut s knjigo,
da se postavljamo za par minut s knjigo v
roki. Temu lahko odgovorimo, da on tudi
samo par minut na dan krmi svoje nečisto
telo, zakaj bi potem nam odrekal duševno
hrano. Zatorej nikdar ne smemo čitati radi
preganjanja dolgega časa, zakaj boljše bi
bilo ta čas porabiti za kako telesno igro,
vajo, za prijeten razgovor s prijateljem ali
znancem, kjer lahko razkrijemo in spozna-
vamo človeške vrline in napake. Čemu bi
se brigali mi za onega, ki čita nenravne
knjige in razne detektivske romane, le radi
tega, da si razbičava svojo domišljijo? Saj
so ravno tako ljudje na svetu, ki dajejo
pred zdravo, tečno hrano prednost slašči-
cam in dražljivostim, takim pravimo slad-
kosnede. Ali je kaj odvisno od tega, koliko
preberemo? Resnično prav nič, največje
važnosti pa je, kako globoko smo prišli
v razumevanju. Za čitanje si torej izvolimo
le to, kar nam pričara pred dušo nova ob-
zorja, tajinstvene daljave ljudske duše,
njenege dejanja in nehanja!

(Dalje prih.)

Moči tako podražiti, da inozemska industrija z lahkoto našo konkurenčno ubije? Železnice že napovedujejo podražjenje vožnje za 100 odstotkov. Najhujše bo prizadeto delavstvo, brezposelnost bo še večja, draginja pa naraščala. Kam naj to vodi? Pri vsem se seveda ne postavljamo na stališče, da ni treba investicij, to je vlaganja denarnih sredstev za razvoj produkcije premoga. Ali, da bi konsumentje naprej znosili v obliki skrajno pretiranih cen potrebni investicijski kapital skupaj, tega na tak kričeč način nismo še doživeli. Takega komodnega stališča dosedaj še nobena vlada ni priznala nobeni akcijski družbi. Zakaj, se vprašamo, se ni država angažirala s potrebnim investicijskim kapitalom pri taki važni panogi industrije in si na ta način zagotovila pravo soodločevanja?

Le tako naprej slavna deželna vlada in pokopala boš prav temeljito vso narodno gospodarstvo Slovenije.

Kje ostala govorjenje in pisane klerikalne buržoazije o interesih države in ljudstva?

Eno je danes že več ko gotovo: klerikalna gospoda, ki funkcionira kot eksponent svoje stranke v Beogradu, vodi z zelo živahnim tempom vso narodno gospodarstvo v propast. Da običaj v jeseni skoraj ves blagovni promet na železnicah, o tem že vrabci čivkajo po strehah; za to skrbi g. dr. Korošec in da se polagoma, a gotovo ubije vsa industrija v Sloveniji, za to jamči klerikalna deželna vlada v Ljubljani.

Zakon reda in dela.

Naslednje dni bo predložila vlada parlamentu novo izdelan načrt zakona, ki bo naprten osobito proti delavskemu gibanju. Vlada ga je izdelala tako, da ovira delavski razred v vseh razmerah, in sicer bodisi v političnih, državljanskih, gospodarskih in svobodnih. Vlada imenuje to zakon „dela in reda“. Ali po značaju in posledicah bil bi to zakon, ako se ga uveljavljuje, le zakon nereda in nedela.

Ker zakon, ki izrečno zabranjuje vsako stavko v javnih podjetjih in v podjetjih, katera vlada samovoljno za javna proglasi; zakon, ki izrečno zavija zabranjuje stvarno tudi vsako stavko v privatnih podjetjih; zakon, ki za stavekajoče v vsakem slučaju predvideva kazni v denarju in zaporu in za voditelje stavk še celo poostrene kazni (pozablja pa kapitaliste, ki so pravi krivci stavk), tak zakon le lahko povzroča nered in proizvaja samo nedelo.

Ako bi se delavstvo temu moralo podvreči, bilo bi obsojeno na politično in državljansko smrt kakor bi bilo obsojeno tudi na gospodarsko smrt, ako bi se pokorilo predpisom zakona glede stavk.

Delavstvo bi ne smelo stavkati in bi na ta način ne moglo braniti svoje eksistence. Dalje bi ne moglo imeti svojih gospodarskih organizacij, svojega tiska in svojih zborovanj. V korenini bi bila vdušena pravica na odpor in borbo, propagando in politično razvijanje.

Reakcija bi carevala nemoteno in neomejeno, kapitalizem bi slavil svojo zmago; diktatura in teror vladajočega razreda bil bi absoluten.

To nam toraj pripravlja oni novi zakon „o delu in redu“. To je toraj novo sredstvo za razširjenje najostrejših razrednih borb. To je odprta in neobzirna diktatura vladajočega razreda, ki se formalno uzakonjava.

Padla je toraj zadnja maska.

Buržoazija je vrgla svojo rojeno demokracijo pod noge in s tem načrtom ji zadala slednji udarec. Delavskemu razredu, proletarijatu, celnemu delavskemu narodu naše zemlje naznanila je borbo na življenje in smrt. Nasilstva, ki se danes vrše nad delavstvom, so vladajočemu razredu nedovoljna. Vladajoči razred hoče imeti absolutno gospodarstvo in absolutno diktaturo. Ali kar misli narediti in sprejeti vladajoči razred, tega ne bo nikdar sprejelo delavstvo. Tu je vprašanje pravice, koristi, življenja in eksistenca celega delavskega razreda. Delavstvo se bo branilo kot en mož proti temu nesramnemu zločinu buržoazije.

Vsak po svojem.

Zdi se, da je v politični upravi v Sloveniji zavlada popolna brezglavost, kajti dogajajo se stvari, ki jasno dokazujejo, da dela vsak po svoje. Nekatera okrajna glavarstva se ne ozirajo na sklepe in naredbe vlade, orožnikom pa zopet ni mar, kar zaukazujejo okrajna glavarstva. Složne pa so vse oblastnijske in oblastveni organi v tem, da kjerkoli le morejo, nagajajo in otežkočujejo delovanje naših strokovnih organizacij. V Slovenjem Gradcu okrajno glavarstvo na primer zahteva od funkcionarjev naših strokovnih organizacij, da morajo naznanilo društvenega shoda ali sestanka kolekovati s kolekom za štiri krone, dasi se paragraf 5. naredbe šte. 135 z dne 28. novembra 1918 glasi: „Vse vloge so proste kolka“. Naredbo, o kateri govorimo, je izdelalo poverništvo za notranje zadeve in se tiče prav sklicevanja shodov. Vrhutega je to naredbo podpisal takratni poverjenik za notranje zadeve in sedanjí predsednik deželne vlade za Slovenijo g. dr. Janko Brejč! Nerazumljivo je torej, kako pride omenjeno okr. glavarstvo do tega, da zahteva kolek za 4 krone na vloge.

Še bolj drastičen je tale slučaj: Naš okrožni tajnik v Celju je naznanil pristojnemu okrajnemu glavarstvu, da sklicuje shod lesnih delavcev v Loki pri Žusmu. Okrajno glavarstvo da tajniku črno na belem potrdilo, da je shod naznanjen in vsled tega dovoljen, a kaj se zgodi? Tajnik pride v Loko, gostilničar ga pošlje k orožnikom, ker brez dovoljenja orožnikov baje ne sme dopustiti, da bi se v njegovem lokalu vršil delavski shod!!! Tajnik gre k orožnikom, toda orožniki ga zopet pošljejo k županu in ko pride k županu, ga ta zopet pošilja k orožnikom! Po dolgih ceremonijah se je shod končno vršil. Ali ni tako postopanje ironija na po vladi zajamčene pravice?

Očividno se je uvedel nekak zistem, s katerim se hoče onemogočiti poslovanje naših strokovnih organizacij.

Proti takemu postopanju odločno protestiramo in vedo naj oblastnijske, da si naših zajamčenih pravic ne pustimo krajsati. Deželna vlada pa, dasi prav dobro vemo, da nam kot ekspozičura klerikalne stranke ni naklonjena, je dolžna varovati objektivnost napram vsakemu, torej tudi napram nam. To je njena dolžnost in nič drugega!

Značaj pa tak!

V zadnji številki smo postavili v pravo luč falzanega študenta, „dr.“ B. Žvana. V istini je to podlo človeče stopilo v službo klerikalcev.

Pred seboj imamo kopico pristopnih izjav, kojih tekst je tako prikrito sestavljen, da se na prvi pogled ne pozna, da

smrdi stvar po organizaciji klerikalne buržoazije „Jugoslovanski strokovni zvezi“. Ker zelo dragemu Božjedragu Žvanu ni hotela vzcveteti pšenica pri razredni strokovni organizaciji stavbniških delavcev, poskuša sedaj na klerikalni podlagi. Dal si je tudi napraviti štampiljo z besedilom „Zveza stavbniških delavcev in sorodnih strok v Ljubljani“, ki pravzaprav niti ne eksistira. Gosp. „dr.“ Žvan pa se je v svojih računih zmotil kajti delavci in delavke, za katerimi se je pehal, so prišli kmalu na sled, da ta „dr.“ ni ta pravi in tako se bo godilo g. „dr.“ in vladnemu komisarju in ne vemo še kaj, povsod. Moralna prostitucija in propalica Žvanovega kalibra ne spada drugam kakor tam, kjer je sedaj — k klerikalcem.

Delavci zapomnite si dobro fotografijo, ki vam jo označimo takole: Žvan je vitke postave, oglašenega obraza ter nosi ščipalnik na nosu. Na prvi pogled se mu pozna, da ni nikoli ničesar delal, zna prav priljubljeno govoriti, v obeh pa se mu pozna, da govori tako, misli pa drugače. Ta človek se vdinja ciganski vedeževalki samo da mu plača, bolje rečeno samo da se muči prilika defraudacije in goljufije. Moralno propale barabe spadajo v prisilno delavnico in tja spada tudi Žvan.

Iz strokovne organizacije.

Prednikarji v Trzinu so imeli v soboto, dne 31. junija dobro obiskan shod, na katerem je sodr. Krofel v temeljitom govoru obrazložil delo naše organizacije ter delo takozvane strokovne zveze (klerikalcev), ki so zadnje čase farbali prednikarje v svojem revolverskem „Večernem listu“, da so oni pritorili zvišanje plač. Zavedno tržiško delavstvo jih je seveda še o pravem času spoznalo ter jim obrnilo hrbet. Vsaj poznamo tičke, ki so vsiljivi povsod, kot podrepne muhe. A vse to njihovi organizaciji na papirju ne bo nič pomagalo. Povemo pa samo eno, da je povišek plač izvojevala organizacija oblačilnih delavcev, v kateri so malone že vsi delavci in delavke prednice včlanjeni. Zapomnite si, gospodje od strokovne zveze, da je tržiško delavstvo zavedno, ter vam ne bo šlo tako hitro na lim, da bi ga vi izrabljali v svoje kapitalistične namene.

Mezdna gibanja.

Mlinarji v Sloveniji.

Ker je paromlin tvrdke Ludovika Franza in sinovi v Mariboru prejšnji mesec izpri 22 mlinarjev in je hotel s tem te uboge trpine brez vsacega zaslužka puščati na cesti — kljub temu da ta tvrdka poseduje ogromna posestva, tovarne, razne palače v Mariboru in je vse vredno čez 100 milijonov kron — tri naj mlinarji čakajo brez dela in zaslužka cele tedne tvrdki na ljubo in kadar se bo njej poljubilo poklicati mlinarje na delo. Ali ker je deželna vlada le s tem pogojem dovolila povišanje mlevnine od 14 na 50 kron za 100 kg žita, da mora tudi v slučaju, ako primanjkuje žita ali kaj drugega, vsač lastnik mlina svoje uslužbence tudi če ne obratuje plačati. Toda paromlin Franza pa bo potreba poučiti, da tako ne bo šlo, čeprav se podjetniki organizirajo proti delavcem in hočejo delavce izpreiti na raznih krajih tako v Sloveniji, na Hrvaškem in v Slavoniji. Za Slovenijo je prevzela po nalogu industrijske zveze podjetnikov — da je ta tvrdka prva vrgla delavce na cesto — ali takozvano izprla. Poverništvo za socialno skrb je moralo poučiti tvrdko, da mora izprte mlina je

ipo 8 in pol dnevu) vzeti nazaj v delo. Ali za ta čas pa tvrdka ni plačala, ko so bili delavci izprti in zato se vrše še nadaljna pogajanja.

Iz vsega tega se razvidi, da se bo moralo ostalo delavstvo po mlinih še bolj tesno organizirati in stopiti v boj s podjetniki kapitalisti. Zato pozivlja osrednje društvo živilskih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo, da člani po sklepu maribarske strokovne komisije prispevajo v solidarni fond po 1 krono na teden poleg društvenega tedenskega prispevka. Vsi ostali še neorganizirani mlinarji pa naj naznanijo svoje naslove na osrednje društvo živilskih delavcev v Ljubljano, Šelenburgova ulica 6. II, da dobe potrebna navodila. Le v enotni organizaciji je mogoče bojevati in skupno s ostalimi bratskimi organizacijami na Hrvaškem, Sloveniji in Srbiji nastopati proti kapitalistom v obrambo in korist mlinških delavcev.

V stavko se stopili jesni delavci v Milanovemvrhu tvrde I. Žagar. Opozarjamo vse žagarje in gozdne delavce, da ne sprejmejo dela pri imenovanju tvrdki, dokler se ta mezdni boj ne konča. O poteku bomo pravočasno poročali. Solidarnost je na mestu!

Mezdno gibanje pekovskih pomočnikov v Ptutu. Zadruga pekarijev, mlinarjev in drugih v Ptutu je dne 8. julija t. l. sklenila in ob istem se še sklicevala na tamkajšnje obrtno oblast, češ, da ni potreba povzicati pomočnikom tedenske plače in s tem tudi vsak povzisek pomočnikom odklonila — vsled tega je osrednje društvo živilskih delavcev za Slovenijo pozvalo za dan 28. julija t. l. pri obrtnem oddelku na mestnem magistratu v Ptutu vse pekovske mojstre na pogajanja in centralo pa je zastopal predsednik iz Ljubljane. Na magistratu se je najprej ugotovilo, da o mezdnem gibanju pekovskih pomočnikov niso ničesar vedeli še manj pa da bi enega ali drugega referenta pri magistratu o tem vprašali gospodje mojstri. Mojstri so odklanjali vsako povzicanje pekovsk. pomočnikom in le na pregovornih nadkomisarja in ko le tudi zastopnik centrale dokazoval mojstrom, da pri plači 200 K tedensko ne more pomočnik ničesar kupiti, niti za tohak nima dovolj pri današnji dražini tobaka. Mojstri so po eden in pol urnem razmotrivanju priznali, da povzicato za 50 K tedensko. Nato se je sestavil zapisnik in predložil mojstrom v podpis — toda, mojstri niso hoteli zapisnika podpisati — in le energičnemu nastopu od centrale so se udali in podpisali pogodbo sklenjeno s ptuškimi mojstri v navzočnosti gosp. nadkomisaria Mežan, upravitelja gosp. Toplaka in predsednika osrednjega društva živilskih delavcev za Slovenijo g. Berdalsa in od pekovskih pomočnikov Zorec Konrad.

1. Vsem pekovskim pomočnikom se povzica dosedanja plača od 200 na 250 kron (to je 50 kron povzicka na teden.)

2. Pogodba od 25. septembra 1919 pa ostane tud za naprej v veljavi.

Ptut, dne 28. julija 1920.

Razno.

Četrtil izkaz pokrajinske strokovne komisije za Slovenijo žrtvam z dne 24. 4. 1920 do sedaj izplačanih zneskov, od katerih so prejeli: Černe Cecilija 700 K, Hacin Leopold 500 K, Zor Marija 1000 K.

Enajsti izkaz o prejetih zneskih za sklad pokrajinske strokovne komisije za Slovenijo v Ljubljani za ostale po žrtvah z

dne 24. aprila 1920: Znesek odračunan od vesele družbe pri Kačiču za katerega so prispevali Rudolf Rokavar 10 K, Josip Kokol 20 K, Anton Ložar 10 K, Jože Rupar 10 K, Anton Jakobič 10 K, V. Ramovž 4 K, Fr. Čamerik 7 K, Anton Letnar 5 K.

Celjski obrtniki in osemurni delavnik. Tudi celjski obrtniki se na vse mogoče načine s tovarnarji vred trudijo, da bi osemurni delavnik odpravili. Posebno zidarski mojstri, arhitekti in drugi stavbeniki se z osemurnim delavnikom nikakor ne morejo, bolje rečeno, nočejo sprijazniti. V delovanju proti osemurnemu delavniku se posebno odlikuje g. Nerad in drugi. Mnogi izmed njih so bili, dokler so bili delavci, sami socialisti, a danes o delavskih težnjah nečejo nič vedeti. Pozabili so na vse gorje, v katerem v današnjih časih delavstvo živi, le še diktrali bi radi namesto 8 ur 10 urno delo. No dosedaj diktat gosp. Nerada še ni obveljal in več ko gotovo je, da drevesa takim domišljavim diktatorjem ne porastejo do nebes. Gospodin Nerad ima tudi gostilno v kateri mu delavski groši seveda prihajajo prav. Za enkrat favorizira narodne socialiste. Vinski duhovi mu namreč narekujejo, da bi mu razkol v strokovni organizaciji stavbinskih delavcev olajšal njegovo rovarsko delo proti osemurnemu delavniku. Drugi sovratnik gospoda Nerada je nad vse veliki prijatelj delavske pare gosp. Rebek. Tudi ta mož je pozabil na svoj nekdanji beraški položaj. Mož je namreč zlasti med vojno obogatel in postal tovarnar. No, tudi navzlic takim velikim gospodom in proti njihovi volji bo in mora veljati osemurni delavnik.

Celje. Kakor vse kaže se v cinkarni uvaja špijonaža, kajti kakor se zdi je dobil paznik Pavčič nalog, da špijonira med delavci, kam ti v svojem prostem času zahajajo in kaj delajo. Pripetilo se je, da je Pavčič okregal nekega delavca ker je bil ta na shodu in tamkaj spregovoril nekaj besedi v obrambo osemurnega delavnika. Čemu se mešati cinkarniškem delavstvu v tak „drek“, je dejal Pavčič. Njemu je sploh vse „drek“. Očividno je gospodin Pavčič nekoliko pregoreč, vsekakor bi mu priporočali, da ne vrtka svoj nos v vsak „drek“, ki ga nič ne briga. Cinkarniško delavstvo dobro ve, da če bi osemurnemu delavniku odklenkalo drugod, bi mu tudi v cinkarni. Gospod Pavčič pošilja nekega svojega delavca med delavnim časom pobirati živalske odpadke za svojo njivo. Na ta način si gnoji gospod Pavčič na račun cinkarne svojo njivo. Kdor zna, ta zna, pokrivati zna Pavčič tako gnojenje s prilizovanjem na zgoraj. Pusti raje, prijatelj Pavčič, delavce pri miru in mir boš imel tudi sam. Da se razumemo.

Laško. Nekaj zdravnik pravi, da plesnive žemljice peka Fretza ne škodujejo, da jo je celo vgriznil — ali pojedel jo pa ni — zato svetujemo dotičnemu zdravniku, da naj ima nekaj obzira na občinstvo in naj nikar na ljubo pekovskemu mojstru ki je postal za časa vojne milijonar, ne zagovarja plesnivih žemljic, da so užitne za človeka, ako jih celo pes ne mara, ker so mu preveč smrdele. Ravno tako glede 13letnega dečka, ki dela po noči v pekarni in zjutraj na vse zgodaj pa nosi cele košare kruha na kolodvor in po trgu — da še nima tuberkuloze, nego je samo slaboten za njegovo starost. Gospod doktor, časi so minuli, ko se je patriarhalčno z gospodo, kateri so imeli pod palcem — da je samo za te pravica vstvarjena — ali za ubogega vajenca pa ne.

»Arbeiter Zeitung« poroča o bedi in pomanjkanju in pravi da ima na Dunaju smrt bogato žetev. Vsaki teden umrie

okroglo 100 ljudi več faktor pa se jih rodi. Desettisoči v svojih stanovanjih tiho in neopaženo umirajo od — lakote. List pravi, da se vrši strašen proces izumiranja Dunaja. — Ne ozirajte se na izseljevanje se prebivalstvo teden za tednom zmanjšuje za 60 do 100 oseb. Zares strašna usoda.

Prikriti polom. Za sto kron avstrijske republike se dobi v Švici 3 franke 70 centimov. To znači finančni in seveda tudi gospodarski bankerot avstrijske republike.

Pražki veletržni dnevi. Praška občina je ustanovila s kapitalom 2 milijonov kron zavod za prirejanje veletržnih dnevo v Pragi. Upravno in nadzorstveno komisijo je imenovala praška občina iz aktivnih krogov obrtnikov in trgovcev. Namen zavoda je prirejanje vzornih veletrgov vsako leto spomladi in jeseni. Veletrgi so mednarodnega značaja. Dobrodošla je takozvana udeležba v samostojnih paviljonih, ki imajo to ugodnost, da daje vlada svojim udeležencem razne ugodnosti in podpore. Obenem je na ta način tudi mogoče kontrolirati razstavljaljoče tvrdke. Prvi veletrg bo odprt od 1. oktobra do 28. oktobra t. l. na razstavišču bivše kr. opere. Ta čas se bo porabil za razne trge, ki se tičejo specijelno posamnih oddelkov. Ti oddelki so: lesno-industrijska obrt (pohišstvo, strugarski izdelki, palice itd.), kovinarska obrt s stroji in drobnometniška obrt, keramika, steklarstvo, tkanine in konfekcija, čipke, ročna dela, kemična in prehranjevalna obrt i. t. d. Pisarna veletrga marljivo pripravlja trgovsko stran veletrgov, da bi se tam, kjer so razmere ugodne, sprejemala tudi naročila.

Napredek moderne tehnike. Moderna tehnika napreduje od dne do dne s tako hitrostjo, s kakršno se ne more meriti nobena druga znanost. V pristanišču Baltimora. Md. so nedavno postavili velikanski stroj, ki bo nakladal premog na parnike. Ta stroj je tako izvrsten, da je v teku ene ure in 58 minut naložil na parnik 7222 ton premoga! To se pravi, da je nalagal s hitrostjo, ki je znašala več nego eno tono premoga na sekundo, več nego 70 ton na minuto! Stroj je velikanski in je zgrajen na betonskem temelju. Obratuje ga seveda najmodernejša sila — elektrika. Če se pomisli, da se po nekaterih krajih še vedno naklada premog na ladje s košarami, katere nosijo naleteli delavci, po nekaterih krajih pa ženske, si lahko predstavljamo, kakšen pomen ima novoiznajdeni stroj.

Deset madžarskih ljudskih komisarijev bivše sovjetske Madžarske stoji pred kazenskim sodiščem v Budimpešti. Razprava proti njim se je pričela v pondeljek. Obtoženi so »izdajalstva« domovine, »ropov«, »umorov« itd. v 127 »slučajih«, to pa le zato, ker madžarska reakcija smatra proletarsko revolucijo za navaden zločin. Ne obtožuje jih torej političnih deliktov, temveč čisto navadnih zločinov. Obtoženci pa so popolnoma nedolžni, ker jih je revolucija kot taka, torej revolucionarni proletarijat, poklical na njih mesta kot ljudske komisarije. Vsi desetori obtoženci so stari socialisti in bivši maršlivi voditelji strokovnih organizacij. Njih imena so: Dovcak, Bataki, Nyisztor, Varrtus, Bokanvi, Kalmar, Agoston, Szabados in Kelen. Dočim so vodilni in odgovorni ljudski komisariji zbežali, pa ti možje, ki pravzaprav niso naredili drugega, kot da so nastopili poverjena jim mesta, stole sedaj nedolžni pred — vislicami, ker klerikalno madžarsko reakcijo žetja po proletarski krvi. — O izidu obravnave bomo poročali.

Produkcija premoga v Jugoslaviji znaša po službeni statistiki v enem letu okoli 3.000.000 ton in sicer: V Sloveniji 1 milijon, v Bosni 1 milijon, 300 tisoč na Hrvaškem, 12 tisoč v Srbiji, 90 tisoč pa v pečujskih rudnikih

Strokovne organizacije v Nemčiji.

Kakor je iz glasila strokovne Komisije strokovnih organizacij v Berlinu („Korrespondenzblatt“ stev. 28) razvidno, štejejo posamezne strokovne organizacije v Nemčiji članov kakor sledi:

Kovinarji	1.700.000.
usnarji	700.000.
tovarniški delavci	650.000.
transportni delavci	600.000.
tekstilni delavci	504.000.
stavninski delavci	500.000.
železničarji	500.000.
rudarji	436.000.
lesni delavci	420.000.
zasebni nameščenci	400.000.
komunalni delavci	291.000.
krojači	157.000.
tobačno delavstvo	110.000.
čevljarji	100.000.

To so zares strokovne organizacije — velesile.

Navzlic raznim strujam v socializmu med nemškimi delavstvom, ki se grupira v glavnih smereh, kojega reprezentirajo socialni demokratje, neodvisni socialni demokratje in spartakovci, stoje vsi skupaj na enotnosti strokovnih.

To nemškemu delavstvu pač narekuje zdrava pamet in tako mora biti tudi pri nas.

Zahvale.

Podpisani se najtopeje zahvaljujem vsem darovalcem kakor tudi osrednjemu društvu in podružnici stavbinskih delavcev v Ljubljani za meni v moji boleznii darovano denarno pomoč. — Jakob Pogacar.

Zahvalja. Zahvaljujem se vsem sodrugom in sodružicam osrednjega društva oblačilne stroke v Celju za nabrano svoto 224 K kot podporo za čas moje boleznii. Jug Matevž.

Obvestila.

Dan „Svobode“

privedi Splošna delavske zveza „Svoboda“ za Slovenijo v Ljubljani dne 15. avgusta v Ljubljani v velikem obsegu. Dopoldne ob 10. uri manifestačni shod v veliki dvorani hotela Union o pomenu izobrazbe za delavstvo. Popoldne se vrši velika veselica. Vse sodruge in sodružice opozarjamo, da se te manifestacije udeleže. — Natančen spored objavimo pravočasno.

Osrednje društvo stavbinskih delavcev podružnica Ljubljana sklicuje za nedeljo, dne 8. avgusta 1920 ob 9. uri zjutraj v dvorani Mestnega doma društveni shod. Dolžnost vsakega stavbinskega delavca je, da se shoda gotovo udeleži. — Odbor.

V krojaški obrti je zavladala precejšna brezposelnost, zato opozarjamo zunanje sodruge, naj ne potujejo v Ljubljano, Maribor in Celje, dokler mi tega ne objavimo. — Tajništvo osr. društva oblačilne stroke.

Imate bolečine? V obrazu? V celem telesu? Vaše mišice in živci Vam odpuvedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-fluid! Bodete se čudili! 6 dvojnatih ali 2 veliki steklenici 36 K.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice! 6 škatljic 18 kron. Prava želodec okrepčujoča švedska tinktura, 1 steklen. 15 K. Omot in poštnina posebej a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 334., Hrvatska. A.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Razpis službe.

Pri podpisnem društvu je oddati mesto

društvenega tajnika.

Prosilci morajo biti izučeni v živilski eni ali drugi stroki, več časa organizirani ter v društvenih poslih dobro izvežbani. Službo je nastopiti 1. septembra t. l. Solidni prosilci, ki imajo tudi govorniški dar ter so vračunanju in pisavi dobro podkovani, naj vpošljejo lastnoročno pisane prošnje do 15. avgusta t. l. na „Načelstvo Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju“ v Ljubljani, Selenburgova ulica 6, II. nadstr.

V Ljubljani, 1. avgusta 1920.

Berdajs Josip, t. č. predsednik.

KAJODELIC

draguljar in zlatar

Ljubljana, Hilšerjeva ulica šte. 4.

preporoča svojo

zlatarsko in draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebovanje itd. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstane po vseh vzorcih in merah, uhane i. t. d.

Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah ali pa izmenjava za novo blago.

Miši-podgane stenice-ščurki

In vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljakim mišim K 10—; za podgane in miši K 10—; za ščurke K 10—; posebno močna vrsta K 20— posebno močna tinktura za stenice K 10—; uničevalec moljev K 10—; prašek za uši v obliki in perilu K 6— in 10— proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10— prašek proti mrčesom K 6— in 12—; mazilo proti ušem pri ljudeh K 5— in 10—; mazilo za uši pri živini K 6— in 10—; tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjadi (uničevalec rastlin) in mravljam K 10—; mazilo proti garjam K 10—

Pošilja po povzetju zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 6., Petrinjska ul. 8.

Sirate list „Delavec“.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciškanska ulica šte. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavemo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila - za shode in veselice. -

LETNE ZAKLUCKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd. -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Sodrug! Zadružnik!

Vlagajte svoje prihranke v lastno hranilnico!!

Poštni čekovni račun št. 10.532.

Telefon interurban št. 178.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO

sprejema v svojem hranilnem oddelku **hranilne vloge** in jih obrestuje po čistih 4%.

Večje hranilne vloge (nad tisoč kron), katerih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo zneske iz te vloge šele po polletni odpovedni dobi, obrestuje po čistih 4 1/2%.

Za varnost hranilnih vlog jamči blagovna zaloga, ki znaša po polletni bilanci okrog 10 milijonov kron, društvena posestva, ki reprezentirajo vrednost nad 2 milijona kron, kakor tudi skladi, rezervni, deležni in dr.

Vloge sprejemajo in izplačujejo

vse podružnice Konsumnega društva za Slovenijo, ki so:

V Spodnji Šiški v Ljubljani; na Glincah pri Ljubljani; v Ljubljani: Bohoričeva ul., Sodna ul., Krakovski nastip; Rožna dolina (obč. Vič); v Trzinu na Gorenjskem; na Savi (obč. Jesenice) na Gorenjskem; na Jesenicah (pri Ferjanu); Koroška Bela-Javornik; Borovnica; Radovljica; Kranjska gora; Mojstrana; Celje; Šoštanj; na Koroškem: Guštanj, Prevalje, Mežica, Črna I., Črna II., Pliberk; Maribor; Litija; St. Lovrenc na Pohorju; Kamnik; Pragersko; Križe pri Trzinu Sv. Ana pri Trzinu; Gorje pri Bledu; Štore pri Celju; Fala nad Mariborom; Ruše nad Mariborom; Rogaška Slatina; Radeče-Zidanmost; Poljčane.

Še podrobnejša pojasnila podajajo zaupniki v navedenih podružnicah ali pa osrednja pisarna Konsumnega društva za Slovenijo, ki je v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 208.

Pisma naj se pošilja pod naslovom: Ljubljana, poštni predal 18.

Društvo ima na razpolago pošne položnice, s katerimi zamorejo vložniki denarne pošiljatve pošiljati tudi naravnost v osrednjo blagajno.